

Un estatut per la Pau?

Sempre solem associar Nadal amb un missatge de pau, independentment de qualsevol ideologia. El rebombori que intencionadament promou en contra el projecte d'Estatut Català el radicalisme espanyolista de nació em sembla ben contrari a la pau. Tanmateix el respecte pels drets individuals i col·lectius és la base de la pau.

Es clar que des de molts punts de vista aquest és un dels fets rellevants de l'any que acomiadem, millor dit, la servitud de cada any i de fa tres segles que arrosseguem. Per parlar d'una manera més personal ha estat aquest fenomen el que m'ha portat a actualitzar el concepte dels drets inalienables basats en la sociologia i en la història del nostre poble, amb particular atenció a les nocions bàsiques de nació i autodeterminació. M'hi ha ajudat repassar el cos de doctrina social de l'Església que no desmenteix pas la trista actitud, més política que cristiana, de certs jerarques.

Ha estat cosa fàcil, n'he tingut prou amb repassar el valuós llibre *Fet nacional i magisteri social de l'Església* (2003), d'Antoni Oriol, professor emèrit de la Facultat de Teologia de Catalunya i director del Seminari de Doctrina Social de l'Església, i del seu col·laborador el Dr. Joan Costa, en l'àmbit de la Fundació Albert Bonet. Els dos pals de paller: Nació i Autodeterminació hi són tractats amb subtil destresa. La documentació és tan abundant que els mateixos autors es refereixen a una obra seva molt més extensa que es fa pública aquests dies.

Entre l'abundància numèrica de documents n'esmento dos pel seu caràcter solemne i universal: Discurs del Papa Joan Pau II a la UNESCO (02.06.80), i discurs a l'ONU (05.10.1995).

Discurs a la UNESCO. Atès l'escenari on fou pronunciat el Papa desenvolupa el tema de cultura i les seves compromeses derivacions. La cultura suposa els trets que caracteritzen un poble. Cada cultura es diferencia de les altres pel seu específic itinerari històric i pels diferents trets característics que la fan única, original i orgànica. Per tot plegat la cultura és la clau d'accés a la vida dels pobles, desenvolupada en un territori concret. De llur comprensió i acceptació brollen connaturalment la comprensió i l'acceptació subjectives de la tesis del dret de l'autodeterminació dels pobles.

La Nació és, en efecte, la gran comunitat dels homes que resten units per lligams diversos, però sobretot i precisament per la cultura. La nació existeix per la cultura i per a la cultura i així és la gran educadora dels homes a fi que puguin ser més en la comunitat. Tot això deriva de la següent premissa: Si, en nom del futur de la cul-

tura s'ha de proclamar que l'home té dret a ser més, la nació és aquella comunitat que posseeix una història de l'individu i de la família. L'educació comença pel que és més senzill: la llengua. Hi ha una sobirania fonamental de la societat que es manifesta en la cultura de la nació. Es tracta de la sobirania per la qual l'home és, al mateix temps, sobirà suprem. No permeteu que aquesta sobirania fonamental esdevingui una presa de qualsevol interès, polític o econòmic.

Discurs a l'ONU. El Papa és encara més explícit en afirmar els drets de les nacions, tota vegada que parla des d'una tribuna privilegiada a polítics d'arreu del món. Avui, són paraules del seu discurs, "el problema de les nacionalitats es col·loca en un nou horitzó mundial. La condició humana és posada entre dos pols, la universal i la particular, en tensió vital entre elles. Aquest fenomen antropològic és la base de les nacions que no són altra cosa que els drets humans considerats en aquest específic nivell de la vida comunitària. Ni un estat, ni una altra nació, ni cap organisme internacional no està mai legitimat a afirmar que una determinada nació no és digna d'existir. Poden existir circumstàncies històriques en les quals altres agrupacions que una única sobirania estatal poden ser aconsellables, a condició que hi hagi un clima d'autèntica llibertat garantida per l'exercici de l'autodeterminació dels pobles.

Aquests principis en el llibre que comento es desenvolupen, en concret, en els discursos i cartes credencials als ambaixadors de les nacions europees i africanes que durant els anys després de la segona guerra mundial han assolit la seva independència. Un dret vital per a tothom, sense excepció, perquè es recolza sobre els principis morals més que no pas sobre normes jurídiques. Tot plegat ben difícil d'encaixar amb els que sacralitzen la Constitució i neguen el diàleg, exclouent els principis de nació, autodeterminació i drets històrics. En aquesta avinentesa hem sentit citar frases del llibre *Idea de los derechos históricos*, del competent jurista, i un dels pares de la Constitució, Miguel Herrero de Miñón, "Si els drets històrics serveixen de base al desenvolupament d'autonomies singulars on es reconeixen personalitats infungibles... s'oposen a les fórmules federalistes". La conclusió és ben senzilla: Un bon Estatut és el millor respecte als drets individuals i col·lectius d'un poble. Quin dubte hi ha que aquest és el camí de la Pau. El missatge del Papa per la jornada mundial de la Pau de l'any 1988, l'encapçala el títol: *Per construir la Pau, cal respectar les minories.*

Joan Bellavista